

ΕΝΑΣ ΔΡΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΩΝ

ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΝΑ ΖΗΣΕΤΕ

ΣΕ ΕΝΑΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΓΙΑ
ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

CULTURE
CROSSOVER

Συγγραφέας: Katarzyna Błasińska

© **Πνευματικά δικαιώματα** από συγγραφέα & Fundacja Instytut Równowagi Społeczno-Ekonomicznej, Gdańsk 2022

Μπροστινό εξώφυλλο & σχέδιο: Sara Podwysocka

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή αυτής της δημοσίευσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις των συγγραφέων και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διαπολιτισμική επικοινωνία δεν είναι νέο θέμα, ειδικά στον τομέα της εργασίας των νέων. Ιδιαίτερα, με την εντατικοποίηση της μετανάστευσης και την αλλαγή του τρόπου διαβίωσης και εργασίας, γίνεται ολοένα και πιο απαραίτητη ικανότητα. Οι πολυπολιτισμικές ομάδες ανθρώπων δεν είναι μόνο η πραγματικότητα των διεθνών εταιρειών, αλλά και των σχολείων, των πανεπιστημίων και των οργανισμών. Όταν δύο ή περισσότερα άτομα με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο αλληλεπιδρούν και επικοινωνούν μεταξύ τους, μπορούμε να πούμε ότι λαμβάνει χώρα διαπολιτισμική επικοινωνία. Έτσι, η διαπολιτισμική επικοινωνία μπορεί να οριστεί ως η ανταλλαγή πληροφοριών σε διαφορετικά επίπεδα συνειδητοποίησης μεταξύ ανθρώπων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο. Η αποτελεσματική διαπολιτισμική επικοινωνία είναι μια βασική δεξιότητα για οποιονδήποτε εργάζεται σε διαφορετικές χώρες ή περιοχές προκειμένου να δημιουργήσει αρμονικές σχέσεις και να αποφύγει τις συγκρούσεις. Είναι σημαντικό να μεταφέρονται με ακρίβεια οι κατάλληλες πληροφορίες μεταξύ χωρών και πολιτισμών. Ένα από τα εμπόδια της αποτελεσματικής διαπολιτισμικής επικοινωνίας είναι ο εθνοκεντρισμός, που είναι η θεώρηση ότι όλοι βλέπουν τον κόσμο με τον ίδιο τρόπο, όπως εγώ. Πολλά εργαλεία και μέθοδοι εργασίας στο θέμα της διαπολιτισμικής μάθησης δημιουργήθηκαν για να υπογραμμίσουν τις ομοιότητες μεταξύ των ανθρώπων και τις κοινές τους ανάγκες. Το παιχνίδι «Culture Crossover» δημιουργήθηκε ως απάντηση στο κενό των εκπαιδευτικών εργαλείων που ενθαρρύνουν τους μαθητές να υπερβούν τη δική τους οπτική και να αναπτύξουν διαπολιτισμική ευαισθησία, η οποία βοηθά στη μετάβαση από τον εθνοκεντρισμό στον πολιτισμικό σχετικισμό.

Το παιχνίδι δημιουργήθηκε από έξι οργανισμούς: IRSE από την Πολωνία, Make it Better από την Πορτογαλία, Elios από Ιταλία, KulturLife από τη Γερμανία, I-Participate από την Ελλάδα και Sugo Design από την Πορτογαλία, με την υποστήριξη της Ομάδας Νέων, η οποία συνέβαλλε στη δημιουργία του παιχνιδιού σε κάθε στάδιο ανάπτυξης. Το παιχνίδι σχεδιάστηκε ως εργαλείο για χρήση από εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές σε τυπικές και μη τυ-

πικές εκπαιδευτικές διεργασίες, αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από άτομα που ενδιαφέρονται να αναπτύξουν τις διαπολιτισμικές τους ικανότητες.

Αυτό το εγχειρίδιο είναι βοηθητικό για εκπαιδευτές και εκπαιδευτικούς, οι οποίοι μπορεί να θέλουν να μάθουν για τη διαπολιτισμική μάθηση πριν χρησιμοποιήσουν το παιχνίδι με τους μαθητές.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το πρώτο κεφάλαιο του εγχειριδίου περιγράφει συνοπτικά την κατανόηση του πολιτισμού και της διαπολιτισμικής επικοινωνίας και επίσης παρουσιάζει τη θεωρία της διαπολιτισμικής μάθησης, που αποτέλεσαν τη βάση για τη δημιουργία του παιχνιδιού: (Hofstede's Cultural Dimensions Theory and Developmental Model of Intercultural Sensitivity).

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι ικανότητες που απαιτούνται για τη διαπολιτισμική μάθηση: οι γνώσεις και οι δεξιότητες, οι στάσεις, τα συναισθήματα και οι συμπεριφορές.

Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφονται διαφορετικές προσεγγίσεις και βασικές πτυχές που πρέπει να εξετάσουν οι διαμεσολαβητές για να δημιουργήσουν το κατάλληλο νόημα στις διαδικασίες διαπολιτισμικής μάθησης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το παιχνίδι και οι δυνατότητες χρήσης του κατά τη διάρκεια των μαθημάτων. Περιλαμβάνει συμβουλές για διευκολυντές μάθησης, οι οποίες προήλθαν από τη δοκιμή του παιχνιδιού και μερικές εμπνεύσεις για τη χρήση του σε διαφορετικά πλαίσια με διαφορετικές ομάδες μαθητών.

Ελπίζουμε ότι το εγχειρίδιο θα σας βοηθήσει να διευκολύνετε τη διαπολιτισμική μάθηση και μαζί με το παιχνίδι να σας δώσει έμπνευση για να ανακαλύψετε και να εκτιμήσετε τις διαφορές.

Η αποτελεσματική διαπολιτισμική επικοινωνία είναι μια βασική δεξιότητα για οποιονδήποτε εργάζεται σε διαφορετικές χώρες ή περιοχές προκειμένου να δημιουργήσει αρμονικές σχέσεις και να αποφύγει τις συγκρούσεις

1. ΘΕΩΡΙΕΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία ορισμών του πολιτισμού ανάλογα με το υπόβαθρο του επιστήμονα, την εποχή, το πότε δημιουργήθηκε, τη γεωγραφική περιοχή και την ανάγκη πίσω από αυτόν. Για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα, ο πολιτισμός, στη διαπολιτισμική ψυχολογία, οριζόταν ως κανόνες, αξίες και συμπεριφορές χαρακτηριστικές για ορισμένες ομάδες ανθρώπων και αναγνωρίζονταν από αυτήν την ομάδα (ακόμα κι αν δεν ακολουθούσαν όλοι αυτές τις νόρμες και συμπεριφέρονταν με συγκεκριμένο τρόπο). Αυτή η προσέγγιση είναι ανεπαρκής σε περιβάλλοντα στις μέρες μας, όπου οι άνθρωποι συχνά μεταναστεύουν από το ένα μέρος στο άλλο, ταξιδεύουν τόσο σωματικά όσο και εικονικά και ζουν σε συνεχή αλληλεπίδραση με άλλους ανθρώπους. Επιπλέον, αυτή η άποψη για τον πολιτισμό έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζει την ανθρώπινη κατανόηση σε θεωρίες και μεθοδολογίες που δεν είναι επαρκείς για την πραγματικότητα των νέων και που προωθούν απλοϊκές αναλύσεις και λύσεις σε πολύπλοκα προβλήματα.

Στην κονστρουκτιβιστική άποψη, ο πολιτισμός ορίζεται μέσα από τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ανθρώπων, είναι ρευστός στην έκφρασή του και συνεχώς εξελίσσεται και προσαρμόζεται στις πραγματικότητες που βιώνουν τα μέλη του. Ο πολιτισμός εξελίσσεται και αναδιαμορφώνεται με τα χρόνια, επηρεάζεται από την αλληλεπίδραση των μελών με μέλη άλλων πολιτισμών και με το περιβάλλον τους, από πολιτιστικές και οικονομικές ανταλλαγές και από την παγκοσμιοποίηση.

Ο τρόπος με τον οποίο βλέπουμε τον πολιτισμό έχει συνέπειες για την ερμηνεία της πολιτιστικής πραγματικότητας, επηρεάζει την αλληλεπίδρασή μας με τους άλλους ανθρώπους και τον τρόπο με τον οποίο κατανοούμε την ταυτότητά μας και τις ταυτότητες των άλλων. Ο πολιτισμός είναι ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι (πολύ συχνά μια ομάδα ανθρώπων) οργανώνουν τον κόσμο γύρω τους. Είναι μια κοινωνική συμφωνία πώς θα ομαδοποιηθούν τα πράγματα και ποια θα είναι η σημασία τους. Η ομάδα συμφωνεί ποιο είναι το νόημα κάθε πράγματος και πώς εκφράζεται σε κάθε ομάδα. Αυτό οδηγεί στην κατάσταση ότι τα ίδια πράγματα μπορούν να φαίνονται διαφορετικά σε διαφορετικές ομάδες ανθρώπων, η ιεράρχησή τους μπορεί να διαφέρει και μερικές φορές τα ίδια πράγματα μπορεί να έχουν διαφορετική σημασία. Η διαπολιτισμική επικοινωνία προσπαθεί να κατανοήσει και να περιγράψει αυτούς τους διαφορετικούς πολιτισμούς για να διευκολύνει την επικοινωνία.

Ο πολιτισμός ορίζεται μέσα από τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των ανθρώπων, είναι ρευστός στην έκφρασή του και συνεχώς εξελίσσεται και προσαρμόζεται στις πραγματικότητες που βιώνουν τα μέλη του

Ο πολιτισμός είναι ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι (πολύ συχνά μια ομάδα ανθρώπων) οργανώνουν τον κόσμο γύρω τους

Σημαντικό είναι ότι η ανάλυση στη διαπολιτισμική επικοινωνία γίνεται σε επίπεδο ομάδας, πράγμα που σημαίνει ότι χρησιμοποιεί τη γενίκευση ως τρόπο περιγραφής της ομάδας. Με βάση αυτό, κάθε ομάδα μπορεί να περιγραφεί σύμφωνα με τα διαφορετικά χαρακτηριστικά. Η πλειονότητα των μελών της ομάδας θα ταιριάζει με αυτήν την περιγραφή και θα ακολουθήσει τον ίδιο δρόμο, αλλά φυσικά θα υπάρχουν άνθρωποι που μπορεί να σκέφτονται και να συμπεριφέρονται διαφορετικά.

Η διαπολιτισμική μάθηση προωθεί την άποψη ότι κανένας πολιτισμός δεν είναι καλύτερος ή χειρότερος από τον άλλον, ότι δεν υπάρχει ιεραρχία πολιτισμών. Οδηγεί στην κατανόηση ότι ο ορισμός των ομάδων μπορεί να είναι επιφανειακός και μεταβαλλόμενος. Η διαπολιτισμική μάθηση αναγνωρίζει ότι υπάρχουν γενικά χαρακτηριστικά ενός πολιτισμού, αλλά υπάρχει επίσης ένα πλήθος ιδιαιτεροτήτων που σχετίζονται με πώς ζει ένας πολιτισμός και ότι οι ίδιοι οι πολιτισμοί είναι εσωτερικά ετερογενείς. Επομένως, αντί να βάζει τους ανθρώπους σε «κουτιά πολιτισμού», εξετάζει πώς οι άνθρωποι επηρεάζονται διαφορετικά από την κυρίαρχη κουλτούρα τους, πώς ταυτίζονται με χαρακτηριστικά διαφόρων πολιτισμών και πώς δημιουργούν το δικό τους μωσαϊκό ταυτότητας. Το να βάζεις ανθρώπους σε κουτιά λόγω του διαβατηρίου τους, της γενέτειράς τους, της εμφάνισής τους ή οποιουδήποτε άλλου στοιχείου που ενισχύει τις δυνατότητες των στερεοτύπων, ή το να βλέπεις τους συμμετέχοντες σε ένα διεθνές εκπαιδευτικό πρόγραμμα ως «πρεσβευτές» της χώρας τους είναι ένας προκατειλημμένος τρόπος συμμετοχής στη διαπολιτισμική μάθηση. Απλώς επειδή οι άνθρωποι γεννήθηκαν ή ζουν σε μια συγκεκριμένη χώρα δεν σημαίνει ότι μπορούν να μιλήσουν για ολόκληρο τον πληθυσμό ή ότι μπορούν να λογοδοτήσουν για τις αποφάσεις της κυβέρνησής τους. Οι διαδικασίες διαπολιτισμικής μάθησης υποστηρίζουν τους συμμετέχοντες στην κατανόηση του αντίκτυπου του

Η ανάλυση στη διαπολιτισμική επικοινωνία γίνεται σε επίπεδο ομάδας, πράγμα που σημαίνει ότι χρησιμοποιεί τη γενίκευση ως τρόπο περιγραφής της ομάδας

Κανένας πολιτισμός δεν είναι καλύτερος ή χειρότερος από τον άλλον, ότι δεν υπάρχει ιεραρχία πολιτισμών

πολιτισμικού υπόβαθρου στην ανάπτυξη της ταυτότητάς τους και στις διαπροσωπικές και διαπολιτισμικές τους σχέσεις .

ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΑΙ ΘΕΩΡΙΕΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Διάφορα θεωρητικά μοντέλα εξηγούν τις διαπολιτισμικές σχέσεις στις κοινωνίες μας, ορίζουν τη διαπολιτισμική ικανότητα ή περιγράφουν διαπολιτισμικές διαδικασίες μάθησης. Τα θεωρητικά μοντέλα, που εφαρμόζονται σε ιστορικές και κοινωνικές πραγματικότητες, βοηθούν στη διαμόρφωση πλαισίων αναφοράς και βοηθούν στην ανάπτυξη καλύτερων τρόπων αντιμετώπισης αυτών των προκλήσεων στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Στην εργασία για το παιχνίδι βασιστήκαμε κυρίως σε δύο θεωρίες: τη Θεωρία Πολιτιστικών Διαστάσεων του Hofstede και το Αναπτυξιακό Μοντέλο Διαπολιτισμικής Ευαισθησίας.

ΘΕΩΡΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ HOFSTEDE

Η Θεωρία Πολιτιστικών Διαστάσεων του Hofstede, που αναπτύχθηκε από τον Geert Hofstede στη δεκαετία του '80 του 20ου αιώνα, είναι ένα πλαίσιο που χρησιμοποιείται για την κατανόηση των διαφορών στην κουλτούρα μεταξύ των χωρών και για τη διάκριση των τρόπων με τους οποίους γίνονται επιχειρήσεις σε διαφορετικούς πολιτισμούς.

Ο Hofstede προσδιόρισε έξι κατηγορίες που ορίζουν τον πολιτισμό:

- ✓ Δείκτης απόστασης ισχύος
- ✓ Συλλογικισμός εναντίον Ατομικισμού
- ✓ Δείκτης Αποφυγής Αβεβαιότητας
- ✓ Θηλυκότητα εναντίον αρρενωπότητας
- ✓ Βραχυπρόθεσμος έναντι Μακροπρόθεσμος Προσανατολισμός
- ✓ Συγκράτηση εναντίον τέρψης

Οι πολιτισμοί περιγράφηκαν από αυτές τις έξι κατηγορίες και τοποθετήθηκαν στην κλίμακα (0 έως 100). Τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας και η περιγραφή των χωρών είναι διαθέσιμα στο COUNTRY COMPARISON. Η θεωρία θεωρεί ότι η περιγραφή κάθε πολιτισμού είναι σχετική, πράγμα που σημαίνει ότι μπορεί να υπάρχει μόνο σε σύγκριση με άλλους πολιτισμούς. Οι καθαροί αριθμοί στην κλίμακα δεν θα μας δώσουν πολλές πληροφορίες. Μόνο με την προσθήκη μιας δεύτερης κουλτούρας ή σε σύγκριση με τη δική μας κουλτούρα μπορούμε να κατανοήσουμε τις (δυναμικές) διαφορές και τη σημασία τους στην επικοινωνία.

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ

✓ **Ο δείκτης απόστασης ισχύος** περιγράφει τη στάση της κουλτούρας απέναντι στις ανισότητες μεταξύ των μελών της ομάδας. Στις κουλτούρες των αποστάσεων υψηλής ισχύος, οι άνθρωποι αποδέχονται τις ανισότητες, οι οποίες είναι ορατές στην ισχυρή ιεραρχία, τις σχέσεις από πάνω προς τα κάτω στα σχολεία, τα πανεπιστήμια και τους χώρους εργασίας. Οι αποφάσεις λαμβάνονται συχνά από άτομα που τοποθετούνται υψηλότερα στην ιεραρχία (λόγω ηλικίας, φύλου, εκπαίδευσης κ.λπ.). Στις κουλτούρες της Χαμηλής Απόστασης Ισχύος, οι αξίες τείνουν να είναι πιο ισότιμες: τα παιδιά μπορούν να συζητούν με τους γονείς, οι μαθητές μπορούν να διαφωνούν ανοιχτά με τους δασκάλους και στη δουλειά η γνώμη κάθε ατόμου, ανεξαρτήτως θέσης, έχει ίση αξία.

✓ **Η συλλογικότητα εναντίον του ατομικισμού** αναφέρεται στο βαθμό στον οποίο τα άτομα ενσωματώνονται σε ομάδες και στον βαθμό του πόσο ισχυρά είναι τα νήματα μεταξύ των μελών της ομάδας. Οι ατομικιστικές κοινωνίες δίνουν έμφαση στα προσωπικά επιτεύγματα και στα ατομικά δικαιώματα και εστιάζουν στις προσωπικές ανάγκες. Από την άλλη πλευρά, οι συλλογικές κοινωνίες δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στη σημασία των σχέσεων και της πίστης και τα άτομα θεωρούνται ως μέρος της ομάδας.

Η θεωρία θεωρεί ότι η περιγραφή κάθε πολιτισμού είναι σχετική, πράγμα που σημαίνει ότι μπορεί να υπάρχει μόνο σε σύγκριση με άλλους πολιτισμούς

Περιγράφει τη στάση της κουλτούρας απέναντι στις ανισότητες μεταξύ των μελών της ομάδας

Αναφέρεται στο βαθμό στον οποίο τα άτομα ενσωματώνονται σε ομάδες

Είναι ένα πλαίσιο που χρησιμοποιείται για την κατανόηση των διαφορών στην κουλτούρα μεταξύ των χωρών και για τη διάκριση των τρόπων με τους οποίους γίνονται επιχειρήσεις σε διαφορετικούς πολιτισμούς

Αναφέρεται στο πώς αντιμετωπίζει η κοινωνία το γεγονός ότι το μέλλον δεν μπορεί ποτέ να γίνει γνωστό

Ο Δείκτης Αποφυγής Αβεβαιότητας αναφέρεται στο πώς αντιμετωπίζει η κοινωνία το γεγονός ότι το μέλλον δεν μπορεί ποτέ να γίνει γνωστό, πόσο εύκολα αποδέχονται τη μοίρα της τύχης ή πόσο ισχυρή ανάγκη ελέγχου έχουν. Ένας υψηλός δείκτης αποφυγής αβεβαιότητας υποδηλώνει χαμηλή ανοχή στην αβεβαιότητα, την ασάφεια και την ανάληψη κινδύνων. Το άγνωστο ελαχιστοποιείται μέσω αυστηρών κανόνων, κανονισμών κ.λπ. Ένας χαμηλός δείκτης αποφυγής αβεβαιότητας υποδηλώνει υψηλή ανοχή στην αβεβαιότητα, την ασάφεια και την ανάληψη κινδύνου. Το άγνωστο γίνεται πιο ανοιχτά αποδεκτό και υπάρχουν χαλαροί κανόνες, κανονισμοί κ.λπ.

Θηλυκότητα εναντίον της αρρενωπότητας εξετάζει την προτίμηση της κοινωνίας για επιτεύγματα, τη στάση απέναντι στη σεξουαλικότητα ισότητα, τη συμπεριφορά. Οι αντρικές κουλτούρες οδηγούνται από τον ανταγωνισμό, τα επιτεύγματα και την επιτυχία - ο στόχος είναι να είσαι ο καλύτερος στο σχολείο, στη δουλειά. Οι γυναικείες κουλτούρες φροντίζουν τους άλλους και την ποιότητα ζωής, που είναι σημάδι επιτυχίας και το να ξεχωρίζεις από το πλήθος δεν είναι αξιοθαύμαστο.

Ο βραχυπρόθεσμος έναντι του μακροπρόθεσμου προσανατολισμού εξετάζει το βαθμό στον οποίο η κοινωνία βλέπει τον χρονικό της ορίζοντα. Ο μακροπρόθεσμος προσανατολισμός δείχνει εστίαση στο μέλλον, δίνει έμφαση στην επιμονή και τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη. Ο βραχυπρόθεσμος προσανατολισμός δείχνει εστίαση στο εγγύς μέλλον, δίνει μεγαλύτερη έμφαση στο παρόν παρά στο μέλλον και εστιάζει στα γρήγορα αποτελέσματα και στο σεβασμό της παράδοσης.

Περιορισμός εναντίον της επιείκειας αναφέρεται στο γεγονός, πώς οι κοινωνίες μπορούν να ελέγξουν τις παρορμήσεις και τις επιθυμίες τους. Η τέρψη δείχνει

εξετάζει την προτίμηση της κοινωνίας για επιτεύγματα

εξετάζει το βαθμό στον οποίο η κοινωνία βλέπει τον χρονικό της ορίζοντα

οι κοινωνίες μπορούν να ελέγξουν τις παρορμήσεις και τις επιθυμίες τους

ότι η κοινωνία επιτρέπει την ικανοποίηση που σχετίζεται με την απόλαυση της ζωής και τη διασκέδαση. Ο περιορισμός υποδηλώνει ότι η κοινωνία καταστέλλει την ικανοποίηση των αναγκών και τη ρυθμίζει μέσω κοινωνικών κανόνων.

Η θεωρία του Hofstede δημιουργήθηκε πριν από 40 χρόνια με βάση την έρευνα που έγινε στις μεγάλες εταιρείες, η οποία δεν αντικατοπτρίζει την ποικιλομορφία της κοινωνίας. Ειδικά στις μέρες μας, που οι άνθρωποι ταξιδεύουν πολύ και βρίσκονται υπό την επιρροή διαφορετικών πολιτισμών, μπορεί να φαίνεται ότι είναι ξεπερασμένη. Ωστόσο, εξακολουθεί να είναι το σημείο αναφοράς σε πολλά μαθήματα προσανατολισμού, στις επιχειρήσεις και τη διπλωματία και μπορεί να αποτελέσει το σημείο εκκίνησης για την ανακάλυψη των πολιτισμικών διαφορών. Και πάλι, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η θεωρία δεν εξετάζει την κρίση και τη διαίρεση σε «καλούς» και «κακούς» πολιτισμούς. Καθώς αλληλεπιδρούμε με άλλους πολιτισμούς εκτός από τον δικό μας, συνειδητοποιούμε περισσότερο τη δική μας κουλτούρα, η οποία διαφορετικά θα ήταν άορατη σε εμάς, καθώς και για τις διαφορές και τα κοινά σημεία μεταξύ του πολιτισμού μας και των άλλων. Και αυτή η διαδικασία, λαμβάνοντας υπόψη και τη δυναμική του πολιτισμού, περιγράφεται από το Αναπτυξιακό Μοντέλο Διαπολιτισμικής Ευαισθησίας.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑΣ

Η υπόθεση του μοντέλου είναι ότι η αντίληψη του πολιτισμού μπορεί να αλλάξει ανάλογα με την εμπειρία

Το Αναπτυξιακό Μοντέλο Διαπολιτισμικής Ευαισθησίας (DMIS) που αναπτύχθηκε από τον Milton J. Bennett είναι ένα πλαίσιο που εξηγεί πώς οι άνθρωποι βιώνουν και χειρίζονται τις πολιτισμικές διαφορές. Η υπόθεση του μοντέλου είναι ότι η αντίληψη του πολιτισμού μπορεί να αλλάξει ανάλογα με την εμπειρία και να γίνει πιο περίπλοκη, γεγονός που δημιουργεί τη δυνατότητα χρήσης της επικοινωνίας στη διαπολιτισμική επικοινωνία. Αναγνωρίζοντας πώς βιώνεται η πολιτισμική διαφορά, μπορούν να γίνουν προβλέψεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα της διαπολιτισμικής επικοινωνίας και μπορούν να προσαρμοστούν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για να διευκολυνθεί η ανάπτυξη.

Ποιος είναι ο δρόμος από τον εθνοκεντρισμό, την εμπειρία της κουλτούρας του ατόμου ως «κεντρικού στην πραγματικότητα», στον πολιτιστικό σχετικισμό, την εμπειρία του δικού του και άλλων πολιτισμών ως «σε σχέση με το πλαίσιο»

Το DMIS περιγράφει πώς οι άνθρωποι διατηρούν τις πολιτισμικές διαφορές και ποιος είναι ο δρόμος από τον εθνοκεντρισμό, την εμπειρία της κουλτούρας του ατόμου ως «κεντρικού στην πραγματικότητα», στον πολιτιστικό σχετικισμό, την εμπειρία του δικού του και άλλων πολιτισμών ως «σε σχέση με το πλαίσιο». Το μοντέλο είναι μια συνέχεια έξι σταδίων διαπολιτισμικής ευαισθησίας. Στα εθνοκεντρικά στάδια, η τάση είναι η αποφυγή της πολιτισμικής διαφοράς, ενώ στα εθνο-συγγενικά στάδια είναι η αναζήτηση της πολιτισμικής διαφοράς.

Εθνοκεντρισμός – Η κουλτούρα του ατόμου θεωρείται κεντρική στην πραγματικότητα και διατηρεί την υπόθεση ότι η κοσμοθεωρία του είναι ανώτερη από τους άλλους. Τα στάδια του εθνοκεντρισμού:

☑ **Άρνηση** – Η κουλτούρα του ατόμου βιώνεται ως η μόνη πραγματική. Η άρνηση μπορεί να βασίζεται στην απομόνωση ή τον χωρισμό και προϋποθέτει ότι οι άν-

θρωποι δεν είχαν την ευκαιρία να δουν και να βιώσουν άλλους πολιτισμούς. Σήμερα, αυτή η κατάσταση φαίνεται να είναι σχεδόν αδύνατη, αλλά η μερική απομόνωση είναι ακόμα δυνατή. Μερικές φορές οι άνθρωποι μπορούν να χτίσουν σκόπιμα τα εμπόδια για να διαχωριστούν από τους άλλους, τα οποία θέλουν να κρατήσουν σε απόσταση (για παράδειγμα γκέτο).

☑ **Άμυνα** – Όταν οι άνθρωποι παρατηρούν τις πολιτισμικές διαφορές και αναγνωρίζουν την ύπαρξή τους, η πρώτη αντίδραση είναι να την καταπολεμήσουν. Σε αυτό το στάδιο η πολιτισμική διαφορά γίνεται αντιληπτή ως απειλητική. Η δική του κουλτούρα βιώνεται ως η μόνη βιώσιμη. Ο κόσμος είναι οργανωμένος σε «εμείς» και «αυτούς» και συχνά οι άνθρωποι βλέπουν άλλους πολιτισμούς ως χειρότερους και λιγότερο πολύτιμους από τους δικούς τους.

☑ **Ελαχιστοποίηση** – Σε αυτό το στάδιο οι άνθρωποι δεν παλεύουν πλέον με τις πολιτισμικές διαφορές, αλλά ελαχιστοποιούν τη σημασία της στις σχέσεις και την επικοινωνία. Οι άνθρωποι βλέπουν τα διαφορετικά στοιχεία των δικών τους πολιτισμών (όπως αξίες, κανόνες, συμπεριφορές) ως καθολικά που ισχύουν σε οποιοδήποτε πολιτισμικό πλαίσιο. Συχνά οι άνθρωποι τονίζουν το γεγονός ότι «είμαστε όλοι άνθρωποι» και όλες οι ανάγκες μας μπορεί να απαντηθούν με τον ίδιο τρόπο.

☑ **Πολιτιστικός Σχετικισμός** – Η διαφορά αναγνωρίζεται και γίνεται σεβαστή, δεν εκλαμβάνεται πλέον ως

Εθνοκεντρισμός			Πολιτιστικός Σχετικισμός		
Άρνηση	Άμυνα	Ελαχιστοποίηση	Αποδοχή	Προσαρμογή	Ένταξη

απειλή, αλλά ως κάτι που πρέπει να αναζητηθεί για να προχωρήσει. Η δική του κουλτούρα βιώνεται στο πλαίσιο άλλων πολιτισμών. Τα στάδια του Πολιτιστικού Σχετισμού:

☺ **Αποδοχή** – Σε αυτό το στάδιο οι άνθρωποι αναγνωρίζουν τις πολιτισμικές διαφορές, αποδέχονται διαφορετικές συμπεριφορές και μπορούν να κατανοήσουν τις αξίες πίσω από αυτές. Δεν σημαίνει ότι οι άνθρωποι συμφωνούν με άλλους πολιτισμούς, αλλά οι διαφορές δεν κρίνονται με βάση εθνοκεντρικές και ιεραρχικές απόψεις του κόσμου. Οι άνθρωποι αποδέχονται ότι η κοσμοθεωρία τους είναι μία από τις πολλές, όχι καλύτερη και όχι χειρότερη.

☺ **Προσαρμογή** – Σε αυτό το στάδιο οι άνθρωποι έχουν την εμπειρία να λειτουργούν σε διαφορετικούς πολιτισμούς και να προσθέτουν επιλεγμένα στοιχεία διαφορετικών κοσμοθεωριών στη δική τους κουλτούρα. Ο πολιτισμός δεν θεωρείται ως κάτι που έχει κανείς, αλλά περισσότερο ως διαδικασία. Προσαρμογή σημαίνει επέκταση της κουλτούρας, όχι εγκατάλειψη ή ανταλλαγή. Κεντρικό στοιχείο της προσαρμογής είναι η ενσυναίσθηση, η ικανότητα κατανόησης των άλλων λαμβάνοντας υπόψη την οπτική τους. Τα άτομα σε αυτό το στάδιο μπορούν να προσαρμόσουν τον τρόπο επικοινωνίας σε διαφορετικά περιβάλλοντα για να είναι πιο αποτελεσματικοί.

☺ **Ένταξη** – Σε αυτό το στάδιο οι άνθρωποι δεν ανήκουν σε μία κουλτούρα, αλλά προσαρμόζονται συνεχώς στις μεταβαλλόμενες πραγματικότητες και καταστάσεις. Έχουν την ικανότητα να αξιολογούν διαφορετικές καταστάσεις και κοσμοθεωρίες από μία ή περισσότερες πολιτισμικές προοπτικές. Τα άτομα σε αυτό το στάδιο είναι περιθωριακά για όλους τους πολιτισμούς και ως εκ τούτου δημιουργούν τις δικές τους πραγματικότητες. Αυτό μπορεί να είναι ένα πολύ άβολο μέρος (αν οι άνθρωποι αποτυγχάνουν να αναλάβουν την ευθύνη για

την πραγματικότητα που δημιουργούν), αλλά είναι επίσης ένα ισχυρό κράτος. Τα άτομα σε αυτό το στάδιο είναι κατάλληλα για να λειτουργήσουν ως πολιτισμικοί μεσολαβητές.

Το DMIS μπορεί να αποτελέσει ένα καλό σημείο εκκίνησης για το σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ευαισθησίας. Το μοντέλο δεν χρειάζεται να ερμηνεύεται αυστηρά ως προς τα στάδια. μπορεί επίσης να θεωρηθεί ως διαφορετικές στρατηγικές για την αντιμετώπιση της διαφοράς που εφαρμόζονται ανάλογα με τις περιστάσεις και τις ικανότητες

2. ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Η διαπολιτισμική ικανότητα είναι η ικανότητα να αναγνωρίζεις τον τρόπο με τον οποίο η κουλτούρα επηρεάζει τη συμπεριφορά και να προσαρμόζεις το στυλ επικοινωνίας στους συνομιλητές - χωρίς να εγκαταλείπεις τη δική σου αυθεντικότητα. Καθώς είναι ικανότητα, μπορεί να αναπτυχθεί σκόπιμα και η αναπτυξιακή διαδικασία μπορεί να προγραμματιστεί, τόσο από τον μαθητή όσο και από τον εκπαιδευτικό. Η ικανότητα νοείται ως η ικανότητα να κάνεις κάτι καλά και ενσωματώνει τη γνώση, τη στάση και τη συμπεριφορά. Η διαδικασία ανάπτυξης των διαπολιτισμικών ικανοτήτων μπορεί να περιλαμβάνει:

Η ικανότητα νοείται ως η ικανότητα να κάνεις κάτι καλά και ενσωματώνει τη γνώση, τη στάση και τη συμπεριφορά

- ☺ Η γνώση για τα σημαντικά στοιχεία για τον τόπο (ιστορία, γεωγραφία)
- ☺ Η κατανόηση της εθιμοτυπίας,
- ☺ Η κατανόηση της κατάστασης από την τοπική προοπτική
- ☺ Κριτική κατανόηση διαφορετικών κοσμοθεωριών

Οι συγγραφείς της «Αυτοβιογραφίας των διαπολιτισμικών συναντήσεων» (Council of Europe 2009a) χρησιμοποίησαν το ακόλουθο μοντέλο διαπολιτισμικής ικανότητας για να πλαισιώσουν έναν αριθμό αναγνωρίσιμων στοιχείων που μπορεί να αναπτύξει ένα άτομο προκειμένου να «εξοπλιστεί» για διαπολιτισμικές συναντήσεις.

Η γνώση και οι δεξιότητες για το πώς λειτουργούν οι κοινωνικές ομάδες και οι κοινωνικές ταυτότητες του ατόμου και των άλλων, δεν ισχύουν απαραίτητα για συγκεκριμένο πολιτισμό, αλλά μάλλον είναι η γενική κατανόηση της λειτουργίας του πολιτισμού. Μπορεί να περιλαμβάνει:

- ☑ **Γνώση για άλλους ανθρώπους** –γεγονότα για τη χώρα, τους ανθρώπους της περιοχής που συναντάτε, αλλά και τους παράγοντες που δημιουργούν τους ανθρώπους όπως είναι.
- ☑ **Γνώση σχετικά με τις κοινωνικές διαδικασίες** – κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι άνθρωποι αλληλεπιδρούν σε ομαδικό και ατομικό επίπεδο. Αυτό περιλαμβάνει την επίγνωση των υποθέσεων, προκαταλήψεων, στερεοτύπων και προκαταλήψεων των άλλων ανθρώπων.
- ☑ **Επίγνωση του δικού του πολιτισμού** - να έχει κριτική αντίληψη του δικού του πολιτισμού σε σύγκριση με τους άλλους.
- ☑ **Δεξιότητες ερμηνείας και σχέσης** – να είναι σε θέση να ερμηνεύει και να κατανοεί το νόημα εγγράφων ή γεγονότων από άλλους πολιτισμούς.
- ☑ **Κριτική πολιτιστική συνείδηση** – να έχει επίγνωση των δικών του αξιών και να τις κάνει σαφείς στις αλληλεπιδράσεις με άλλους ανθρώπους.

Στάσεις και συναισθήματα:

- ☑ **Αναγνώριση της ταυτότητας των άλλων** – αναγνώριση των διαφορών μεταξύ των ανθρώπων και αποδοχή διαφορετικών αξιών και γνώσεων.
- ☑ **Σεβασμός της ετερότητας** – να κατανοήσουν τους άλλους, να αναγνωρίσουν την ταυτότητά τους και να μην τους τοποθετήσουν σε προκαθορισμένα κουτιά. Περιλαμβάνει την προθυμία να σχετικοποιήσει τις δικές του αξίες, πεποιθήσεις και συμπεριφορές, όχι να υποθέσει ότι είναι οι μόνες σωστές.
- ☑ **Ενσυναίσθηση** – να μπορεί να πάρει την οπτική γωνία κάποιου άλλου, να κατανοήσει τις σκέψεις, τα συναισθήματά του, τις απόψεις και τα κίνητρά του και να μην υποθέσει ότι υπάρχει μόνο ένας τρόπος αντιμετώπισης της κατάστασης.
- ☑ **Αυτογνωσία** - για τον εντοπισμό και την ονομασία θετικών και αρνητικών συναισθημάτων που συνδέονται με τη γνώση και τις συμπεριφορές.
- ☑ **Ανοχή στην ασάφεια** – να αποδεχτεί την ασάφεια και την έλλειψη σαφήνειας και να μπορέσει να το αντιμετωπίσει εποικοδομητικά. Αυτό σημαίνει να μπορεί να κατανοήσει τις ιδέες, τα συναισθήματα και τις προθέσεις άλλων ανθρώπων, να αποδεχτεί ότι μπορεί να υπάρχουν πολλαπλές προοπτικές και ερμηνείες για κάθε δεδομένη κατάσταση, αλλά και να δείχνει πραγματικό ενδιαφέρον για το τι νιώθουν οι άλλοι και πώς αντιλαμβάνονται τις καταστάσεις.

Συμπεριφορές:

- ✔ **Ευελιξία** – να προσαρμόζει τη συμπεριφορά στις νέες καταστάσεις και στις προσδοκίες των άλλων ανθρώπων.
- ✔ **Ευαισθησία** – να είναι σε θέση να αναγνωρίζει διαφορετικές λεκτικές και μη λεκτικές συμβάσεις και να διαπραγματεύεται κανόνες κατάλληλους για διαπολιτισμική επικοινωνία.

Κατά τη διαδικασία ανάπτυξης διαπολιτισμικών ικανοτήτων, είναι σημαντικό να αναπτύξει κανείς την επίγνωση της κουλτούρας του

Κατά τη διαδικασία ανάπτυξης διαπολιτισμικών ικανοτήτων, είναι σημαντικό να αναπτύξει κανείς την επίγνωση της κουλτούρας του, κάτι που μπορεί να μην είναι τόσο προφανές εκ πρώτης όψεως. Ο δικός μας πολιτισμός είναι το φυσικό μας οικοσύστημα και χωρίς συνειδητή αλληλεπίδραση με άλλους πολιτισμούς τον αντικατοπτρίζουμε πολύ σπάνια. Κανείς δεν χρειάζεται να σκέφτεται τους κανόνες και τις αναμενόμενες συμπεριφορές όταν περιβάλλεται από αυτούς. Ο προβληματισμός για τις διαφορές μπορεί να εμφανιστεί όταν βλέπουμε τον πολιτισμό μας στον καθρέφτη του άλλου. Και δεν θα είναι πάντα η ίδια η αντανάκλαση. Όταν έχουμε επίγνωση του δικού μας πολιτισμού, μπορεί να αναγνωρίσουμε τις διαφορές και να αναπτύξουμε την ικανότητα να επωφεληθούμε από αυτές.

3. ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Ο ρόλος του διευκολυντή δεν είναι να προσφέρει τη γνώση, αλλά μάλλον να ενθαρρύνει τους μαθητές να κάνουν την ερώτηση και να αναζητήσουν απαντήσεις, να μοιραστούν τη γνώση, να σκεφτούν κριτικά και να παραμείνουν περίεργοι. Η ευθύνη των μαθητών είναι μία από τις αρχές της μη τυπικής εκπαίδευσης και ο ρόλος του συντονιστή είναι να υποστηρίξει τους μαθητές με τον δικό τους τρόπο.

Ωστόσο, οι εκπαιδευτές και οι συντονιστές φέρνουν τις προσωπικές τους ιδιότητες, γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες, τα δικά τους ενδιαφέροντα και το πολιτισμικό τους υπόβαθρο στη μαθησιακή διαδικασία. Για το λόγο αυτό, ορισμένες πτυχές πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την προετοιμασία και τη λειτουργία διαπολιτισμικών διαδικασιών μάθησης.

ΕΞΕΤΑΣΤΕ ΤΑ ΜΙΚΡΟ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟ-ΠΛΑΙΣΙΑ

Η διαπολιτισμική μάθηση δεν επικεντρώνεται στα άτομα, αλλά στις ομάδες ανθρώπων, στην κοινωνία γενικότερα. Ο λόγος για τον πολιτισμό δεν πρέπει να περιορίζεται σε παραδόσεις και γιορτές, αλλά πρέπει να λαμβάνει υπόψη το τοπικό και διεθνές κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο, την κοινωνική πραγματικότητα και την ιστορία, που μπορεί να βοηθήσει στην κατανόηση γιατί οι άνθρωποι συμπεριφέρονται με συγκεκριμένους τρόπους και ποιες αξίες υπάρχουν πίσω από αυτό.

ΕΠΙΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Η ανακάλυψη και η αποδοχή της διαφορετικότητας του κόσμου (ή της διαφορετικότητας της ομάδας) ξεκινά από την επίγνωση του δικού μας πολιτισμού. Η διαπολιτισμική μάθηση δεν είναι μόνο μια ευκαιρία να μάθει κανείς για ανθρώπους με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, αλλά και να μάθει για τον εαυτό του. Πολύ συχνά η διαπολιτισμική μάθηση νοείται ως η γνώση για το τι πρέπει να κάνουμε και τι δεν πρέπει να κάνουμε στην αλληλεπίδραση με διαφορετικούς πολιτισμούς, ενώ είναι πολύ πιο βαθιά. Η διαπολιτισμική μάθηση περιλαμβάνει την κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες επηρεάζουν τις συμπεριφορές των ανθρώπων, οι οποίες βοηθούν στην κατανόηση της κοσμοθεωρίας των άλλων.

Η ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Η διαπολιτισμική μάθηση στοχεύει όχι μόνο στον αποδοχή της διαφορετικότητας, αλλά περιλαμβάνει την αποκατάσταση της ανισότητας και την προώθηση της κοινωνικής αλλαγής. Μαθαίνοντας για διαφορετικούς πολιτισμούς, την ιστορία τους, τις πραγματικότητες, μπορούμε επίσης να αναπτύξουμε την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις διακρίσεις απέναντι σε αυτές τις ομάδες, την ανισότητα και την αδικία. Μπορούμε να ανακαλύψουμε ποιοι πολιτισμοί κυριαρχούν και ποιοι

Οι εκπαιδευτές και οι συντονιστές φέρνουν τις προσωπικές τους ιδιότητες, γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αξίες, τα δικά τους ενδιαφέροντα και το πολιτισμικό τους υπόβαθρο στη μαθησιακή διαδικασία

δεν είναι παρόντες και κατανοούμε τον λόγο πίσω από αυτό για να αναλάβουμε δράση για την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

Ο πολιτισμός είναι δυναμικός και μεταβαλλόμενος, προσαρμοζόμενος στις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές αλλαγές. Η μάθηση για τους πολιτισμούς είναι μια συνεχής, δια βίου διαδικασία. Αλλάζουμε την κοσμοθεωρία μας με την αποκτηθείσα εμπειρία και τις ανεπτυγμένες ικανότητες, αλλά αλλάζει και η πραγματικότητα. Η διαπολιτισμική μάθηση περιλαμβάνει την αναζήτηση νέων τρόπων ανάπτυξης των ικανοτήτων, τη γνώση για τις σημερινές καταστάσεις, την κατανόηση της δυναμικής των αλλαγών και την αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας της κατάστασης.

ΣΥΝΕΧΙΣΤΕ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Οι εκπαιδευτές και οι συντονιστές των διαπολιτισμικών διαδικασιών μάθησης έχουν την ευθύνη να συμπεριφέρονται με τρόπο που αντανακλά τις ικανότητες που επιθυμούν να αναπτύξουν οι συμμετέχοντες. Είναι σημαντικό να διατηρήσετε τη συνοχή μεταξύ των λέξεων και των δικών σας συμπεριφορών και στάσεων, τόσο στη ζωή όσο και στο χώρο μάθησης. Όταν ενθαρρύνουμε τους μαθητές να ανακαλύψουν διαφορές, να κάνουν ερωτήσεις και να παραμείνουν περίεργοι, θα το περιμένουν και από εμάς. Στον χώρο μάθησης μπορεί επίσης να σημαίνει αντίδραση σε όλα τα μεροληπτικά σχόλια και συμπεριφορές. Πρέπει να είναι σαφές σε όλους ότι ο ρατσισμός, η προκατάληψη ή κάθε είδους διάκριση δεν έχει θέση στην αίθουσα. Η ευελιξία και η αντιμετώπιση της μεροληψίας που εκφράζουν οι συμμετέχοντες αμέσως ή κατά τη διάρκεια μιας ακόλουθης δραστηριότητας σχεδιασμένης ειδικά (ή και των δύο) είναι ένας τρόπος για να επιτευχθούν οι

μαθησιακοί στόχοι και να ληφθεί υπόψη η τρέχουσα κατάσταση στην ομάδα των συμμετεχόντων.

Στη διευκόλυνση της διαδικασίας διαπολιτισμικής μάθησης μπορεί να είναι χρήσιμο να έχουμε γνώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά και για τα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις. Η διαπολιτισμική μάθηση διευκολύνει την αναγνώριση ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα ισχύουν για όλα τα ανθρώπινα όντα, ανεξάρτητα από το πολιτισμικό υπόβαθρο και τις ανισότητες που εξακολουθούν να υπάρχουν στην πράξη. Η γνώση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων διασφαλίζει ότι η διαπολιτισμική μάθηση γίνεται κατανοητή μέσα σε ένα πλαίσιο ισότητας και συνεπώς προστασίας από κάθε μορφή διάκρισης. Η διαπολιτισμική προοπτική απαιτεί να αναγνωρίσουμε ότι η πραγματικότητα είναι πληθυντική, σύνθετη, δυναμική και μεταβαλλόμενη. Το υπόβαθρο και οι πεποιθήσεις κάποιου λειτουργούν ως πολιτιστικοί φακοί μέσα από τους οποίους μπορεί κανείς να δει τον κόσμο. Το να κατανοήσει κανείς τον πλουραλισμό της κοινωνίας σημαίνει να συνειδητοποιήσει τους περιορισμούς της δικής του οπτικής γωνίας, αυτών των φακών, σε αλληλεπίδραση με τους άλλους.

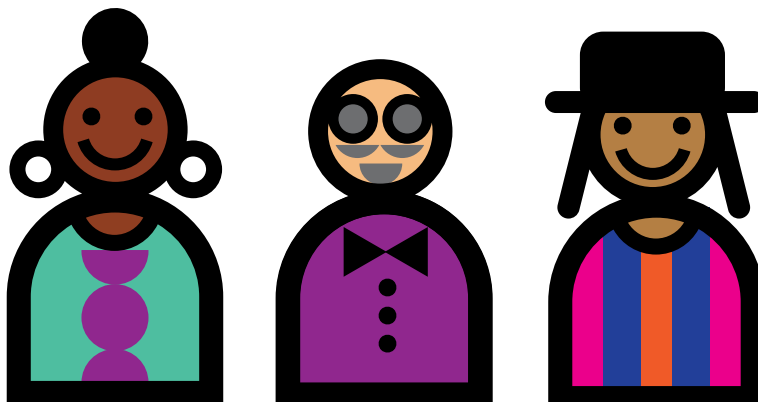
Η διαδικασία διευκόλυνσης ενισχύεται από τη διαφάνεια και την ανεκτικότητα του εκπαιδευτή ή του συντονιστή. Μπορεί να συνεπάγεται αντιμετώπιση αβεβαιότητας νέων καταστάσεων αλλά και συμφωνία για διαφορετικές αξίες, κανόνες και κοσμοθεωρία. Περιλαμβάνει την ικανότητα να κατανοήσουμε ότι υπάρχουν περισσότερες από μία πιθανές και σωστές ομάδες αξιών, στάσεων και πεποιθήσεων, αλλά ποτέ δεν συνεπάγεται τη συμφωνία για δράση ενάντια στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Εκτός από τη γνώση και τη στάση, η δεξιότητα που μπορεί να αναπτυχθεί από τους συντονιστές ή τους εκπαιδευτές της διαπολιτισμικής μάθησης είναι η ενσυναίσθηση, και πιο συγκεκριμένα η γνωστική ενσυναίσθηση, η οποία περιλαμβάνει την ικανότητα κατανόησης της ψυχικής κατάστασης ενός άλλου ατόμου και του τι μπορεί να σκέφτεται ως απάντηση στην κατάσταση. Θεωρείται ότι κατανοείτε την κατάσταση, τη θέση, το υπόβαθρο και τις αξίες κάποιου για να κατανοήσετε, στο επόμενο βήμα, τα συναισθήματά του/της σε ορισμένες καταστάσεις. Η ενσυναίσθηση δεν έρχεται τόσο εύκολα όσο μπορεί να φαίνεται. Για να ξεφύγετε από τη δική σας φαντασία των συναισθημάτων που προβάλλονται σε κάποιον άλλο, αναμένεται να κάνετε τις ερωτήσεις και να ακούσετε το δεύτερο άτομο για να είναι κοντά σε αυτό που μπορεί να νιώθει και να χρειάζεται.

Στη διευκόλυνση της διαδικασίας διαπολιτισμικής μάθησης μπορεί να είναι χρήσιμο να έχουμε γνώσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά και για τα στερεότυπα, τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις

Η διαδικασία διευκόλυνσης ενισχύεται από τη διαφάνεια και την ανεκτικότητα του εκπαιδευτή ή του συντονιστή

Γνωστική ενσυναίσθηση, η οποία περιλαμβάνει την ικανότητα κατανόησης της ψυχικής κατάστασης ενός άλλου ατόμου και του τι μπορεί να σκέφτεται ως απάντηση στην κατάσταση.

odkryć, które kultury dominują, a które nie są szeroko obecne i zrozumieć przyczyny tego stanu rzeczy, aby następnie podjąć działania na rzecz zwiększenia sprawiedliwości społecznej.

4. ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

ΤΗΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Η ιδέα για το παιχνίδι Culture Crossover γεννήθηκε ως απάντηση σε περιορισμένα εργαλεία για διαπολιτισμική μάθηση με στόχο την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και την κατανόηση διαφορετικών προοπτικών και κοσμοθεωριών. Πολλά εργαλεία που χρησιμοποιούνται στην εργασία με νέους και ενήλικες βασίζονται στην προσομοίωση και βάζουν τους συμμετέχοντες σε μια αφηρημένη κουλτούρα, η οποία δεν συνδέεται απαραίτητα με την πραγματικότητα. Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν πολλά εργαλεία και μέθοδοι που στοχεύουν να υπογραμμίσουν τις ομοιότητες μεταξύ των πολιτισμών ή να δώσουν γνώσεις για συγκεκριμένους πολιτισμούς. Οι περισσότεροι από αυτούς δεν υπερβαίνουν την εθνοκεντρική οπτική και δεν αναπτύσσουν την ικανότητα να αναγνωρίζουν τις διαφορές. Η βασική ιδέα του παιχνιδιού ήταν οι διαπολιτισμικές συγκρούσεις, που μπορεί να εμφανιστούν στην αλληλεπίδραση ανθρώπων από διαφορετικούς πολιτισμούς.

Η αυξημένη πολιτισμική ποικιλομορφία σε διαφορετικά περιβάλλοντα απαιτεί ικανότητες προσαρμογής στο άγνωστο περιβάλλον και μάθηση να εργάζονται και να ζουν παραγωγικά με άτομα διαφορετικών πολιτισμικών καταβολών, γεγονός που αναδεικνύει την ικανότητα διαπολιτισμικής ευαισθησίας. Η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ευαισθησίας μπορεί να είναι ο τρόπος για να περάσουμε τα σύνορα του εθνοκεντρισμού και να περάσουμε στον πολιτισμικό σχετικισμό, ο οποίος δέχεται τους διαφορετικούς τρόπους οργάνωσης του κόσμου γύρω μας, που ονομάζονται πολιτισμός.

Η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής ευαισθησίας μπορεί να είναι ο τρόπος για να περάσουμε τα σύνορα του εθνοκεντρισμού και να περάσουμε στον πολιτισμικό σχετικισμό

Το παιχνίδι βασίζεται στη θεωρία του Αναπτυξιακού Μοντέλου Διαπολιτισμικής Ευαισθησίας και Πολιτιστικών Διαστάσεων που περιγράφεται στο κεφάλαιο δύο. Έχει μια μορφή ταξιδιού σε διάφορες χώρες με στόχο να φτάσει στο σημείο τερματισμού όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού οι συμμετέχοντες πρέπει να απαντήσουν στις ερωτήσεις και να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις για να αποκτήσουν τα σήματα, τα οποία είναι απαραίτητα για να περάσουν τα σύνορα και να προχωρήσουν μπροστά. Δίνονται με τη μορφή καρτών πολιτισμού και trivia.

Οι κάρτες πολιτισμού δημιουργήθηκαν από εκπροσώπους κάθε πολιτισμού, οι οποίοι έχουν επίσης μεταναστευτικό υπόβαθρο και μπορούσαν να αισθανθούν τις διαφορές ενώ μετακόμισαν σε άλλη χώρα. Έχουν δημιουργηθεί με βάση πολιτιστικές γενικεύσεις, δηλαδή ισχυρισμούς για έναν πολιτισμό που επιτρέπουν σε κάποιον να υποθέσει ή να προβλέψει πώς θα μπορούσε να συμπεριφερθεί ένας εκπρόσωπος αυτού του πολιτισμού. Οι κάρτες πολιτισμού στοχεύουν στην ανάπτυξη της κατανόησης της εθιμοτυπίας, των πράξεων και των μη, την κατανόηση της κατάστασης από την τοπική προοπτική και την κριτική κατανόηση των διαφορετικών κοσμοθεωριών. Οι απαντήσεις αναφέρονται συχνά στις πολιτισμικές διαστάσεις και προσπαθούν να δώσουν την εξήγηση της κατάστασης. Μπορεί να αντιμετωπιστεί ως πρόταση και είναι εντάξει, αν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, οι συμμετέχοντες αποφασίσουν εάν η απάντηση που δόθηκε ήταν κοντά στην προτεινόμενη. Δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται ως το μόνο σωστό.

Οι κάρτες πολιτισμού πρέπει να προκαλούν συζήτηση και προβληματισμό για διαφορετικές κοσμοθεωρίες, αξίες και πεποιθήσεις. Μερικές από τις κάρτες πολιτισμού αφορούν την εθιμοτυπία. Οι κάρτες Trivia συμπληρώνουν τις κάρτες πολιτισμού δίνοντας στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με τη γεωγραφία, την ιστορία, τα κοινωνικά θέματα και τον πολιτισμό. Στις κάρτες trivia, μόνο μία απάντηση είναι πάντα σωστή.

Η διαπολιτισμική επικοινωνία δεν σημαίνει ότι πρέπει να διαλέξουμε έναν πολιτισμό και ένα άτομο ή ομάδα ή ότι πρέπει να προσαρμοστούμε στις συμπεριφορές των άλλων

Το παιχνίδι δεν είναι το εργαλείο για να γίνει κάποιος ειδικός σε μια συγκεκριμένη κουλτούρα, αλλά για να προσπαθήσει να ρίξει μια ματιά στις καταστάσεις από διαφορετικές οπτικές γωνίες, επειδή οι διαπολιτισμικές ικανότητες δεν σημαίνουν ότι πρέπει να γνωρίζουμε τα πάντα για τον πολιτισμό, αλλά να έχουμε επίγνωση των διαφορών. Να αποκτήσουμε την ικανότητα που μας επιτρέπει κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασης με διαφορετικούς πολιτισμούς, να κατανοούμε ότι κάποιος μπορεί να έχει διαφορετική οπτική. Μας επιτρέπει να μην θεωρούμε τα πράγματα ως δεδομένα, αλλά μάλλον να αναζητούμε τον πιο βολικό τρόπο αλληλεπίδρασης, ο οποίος θα λαμβάνει υπόψη και τους δύο πολιτισμούς. Η διαπολιτισμική επικοινωνία δεν σημαίνει ότι πρέπει να διαλέξουμε έναν πολιτισμό και ένα άτομο ή ομάδα ή ότι πρέπει να προσαρμοστούμε στις συμπεριφορές των άλλων. Η διαπολιτισμική επικοινωνία είναι η ικανότητα να προσαρμόζουμε τη συμπεριφορά, να λαμβάνουμε υπόψη τις ανάγκες και τα πρότυπα των άλλων.

Το παιχνίδι μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε τυπικές και μη τυπικές εκπαιδευτικές διεργασίες, σε πολυπολιτισμικές ή εθνικές ομάδες. Είναι καλό να έχετε κατά νου ότι όλοι αυτοί οι παράγοντες μπορεί να επηρεάσουν τη δυναμική του παιχνιδιού. Στις διαπολιτισμικές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων των πολιτισμών που αναφέρονται στο παιχνίδι, μπορούν να δώσουν περισσότερες εξηγήσεις και πρόσθετες πληροφορίες σε αυτές που έχουν ήδη δοθεί. Μπορεί επίσης να προκαλέσει συζήτηση για τις διαφορές συγκρίνοντας διαφορετικούς πολιτισμούς. Στις εθνικές ομάδες οι συμμετέχοντες μπορούν να αναζητήσουν πρόσθετες πληροφορίες στο Διαδίκτυο ή ο συντονιστής μπορεί να δώσει περισσότερες εξηγήσεις, εάν απαιτείται.

Η χρήση του παιχνιδιού μπορεί να προηγηθεί από το μάθημα/εργαστήρια για τον πολιτισμό γενικά, την ταυτότητα, τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις. Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, ορισμένοι συμμετέχοντες μπορεί να διαφωνούν με τις περιγραφόμενες καταστάσεις και

την προτεινόμενη εξήγηση, ειδικά για τη δική τους κουλτούρα. Είναι καλό να δώσουμε χώρο για τη διαφωνία και να εξηγήσουμε ότι η διαπολιτισμική μάθηση επικεντρώνεται στη γενίκευση, η οποία προϋποθέτει ότι η πλειοψηφία των εκπροσώπων του πολιτισμού θα αναγνωρίσει αυτή την κατάσταση ως γνώριμη. Σε κάθε χώρα θα υπάρχουν άνθρωποι που δεν θα βλέπουν την κατάσταση ως τυπική, αλλά πιθανότατα θα είναι μειοψηφία.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσαρμόσουν το παιχνίδι στις δικές τους ανάγκες και ικανότητες. Είναι δυνατό να χρησιμοποιήσετε μόνο ορισμένα στοιχεία του παιχνιδιού, όπως τις κάρτες πολιτισμού για να συζητήσετε τις διαπολιτισμικές συγκρούσεις και να αναζητήσετε διαφορετικές στρατηγικές για να το αντιμετωπίσετε. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί για διδασκαλία γεωγραφίας ή κοινωνικών θεμάτων.

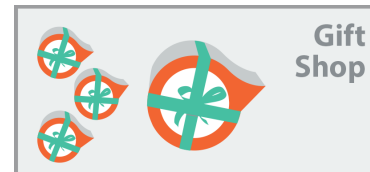
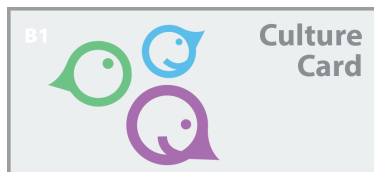
Στην εργασία με άτομα με μεταναστευτικό ή προσφυγικό υπόβαθρο, το παιχνίδι μπορεί να είναι μέρος της εκπαίδευσης προσανατολισμού, που θα τους υποστηρίξει στην κατανόηση της κουλτούρας των χωρών υποδοχής.

Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο για την ενσωμάτωση των νεοφερμένων και της κοινωνίας υποδοχής. Σε αυτή την περίπτωση και οι δύο μπορεί να κληθούν να παίξουν και απαντώντας στην ερώτηση να κατανοήσουν καλύτερα ο ένας τον άλλον.

Στη διαπολιτισμική εκπαίδευση, το παιχνίδι ως εργαλείο βοηθά στην υλοποίηση των στόχων του όχι μόνο παρέχοντας θεωρητική γνώση, αλλά κυρίως λόγω της βιωματικής μάθησης και της συναισθηματικής εμπλοκής των μαθητών. Το παιχνίδι Culture Crossover παρέχει την ευκαιρία στους παίκτες να βιώσουν καταστάσεις παρεξήγησης λόγω πολιτισμικών διαφορών και να συνειδητοποιήσουν ότι οι ίδιες καταστάσεις και συμπεριφορές μπορούν να ερμηνευτούν διαφορετικά ανάλογα με το πολιτισμικό πλαίσιο.

Είναι καλό να δώσουμε χώρο για τη διαφωνία

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσαρμόσουν το παιχνίδι στις δικές τους ανάγκες και ικανότητες

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους όσοι ασχολήθηκαν με την ανάπτυξη του παιχνιδιού, ειδικά όσους δούλεψαν με τις κάρτες πολιτισμού και μοιράστηκαν μαζί μας τη δική τους εμπειρία για να περιγράψουν τις πολιτιστικές συγκρούσεις. Τους ευχαριστούμε για την ευαισθητοποίηση και τη διαφάνειά.

Ευχαριστούμε όλους εκείνους που δοκίμασαν το παιχνίδι και μοιράστηκαν μαζί μας τα σχόλια: κατά τη διάρκεια τοπικών δοκιμών, ανταλλαγής νέων, εκπαιδευτικών μαθημάτων και κατά τη διάρκεια όλων των ανεπίσημων συναντήσεων, κάθε φορά που θέλαμε να ελέγξουμε αν οι αλλαγές και οι διορθώσεις έχουν νόημα. Ευχαριστούμε επίσης τους εθελοντές που έκαναν τη διόρθωση των καρτών πολιτισμού.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στα μέλη της νεανικής ομάδας, που ήταν οι μόνοι σύμβουλοι του παιχνιδιού: από το μηδέν μέχρι την τελική έκδοση. Maya Binge, Maria Dias, Yeva Hovsepyan, Antigoni Karampali, Viktoria Köhler, Alexa Ramgraber, Julia Schlögl, Łucja Szoja, Martyna Szoja, άνθρωποι που πέρασαν ένα χρόνο μαζί μας για να δημιουργήσουν τις ιδέες, να κάνουν τις αλλαγές, να ξανασκεφτούν τις αλλαγές και έδιναν συνεχώς ανατροφοδότηση για τη βελτίωση του παιχνιδιού. Η ομάδα νέων που συστάθηκε ήταν ο καλύτερος πρεσβευτής και υποστηρικτής του παιχνιδιού. Χάρη σε εκείνους έχουμε το εργαλείο που μπορούμε να μοιραστούμε με άλλους εργαζόμενους για νέους για να δημιουργήσουμε μια κοινωνία ανοιχτή στη διαφορετικότητα.

REFERENCES:

Oana Nestian Sandu, Nadine Lyamouri-Bajja, "T-Kit 4 Intercultural learning 2nd edition", <https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/t-kit-4-intercultural-learning>, (accessed 31.10.2022)

The Developmental Model of Intercultural Sensitivity, Summary by Milton J. Bennett, Ph.D. (Revised 2014), <https://www.idrinstitute.org/dmis/>, (accessed 31.10.2022)

Culture Compass by Hofstede Insights, <https://www.hofstede-insights.com/product/compare-countries/>, (accessed 31.10.2022)

